

УДК 330.35:322

Паньков О.Б.

аспірант кафедри економіки та підприємництва,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА МАШИНОБУДУВАННЯ

На сьогоднішній день розвиток вітчизняних підприємств машинобудування напряму залежить від оцінювання ефективності інвестиційної діяльності підприємств машинобудування. В науковій літературі міститься значний обсяг матеріалів присвячених оцінці ефективності інвестиційної діяльності підприємств машинобудування, однак відсутня методика здійснення вище зазначеного оцінювання, що є суттєвим недоліком. Тому в даній статті розглянуто поняття оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємств машинобудування на основі прогнозування розвитку підприємства. Визначено також методичні підходи, необхідні для здійснення оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Визначено, що оцінку ефективності інвестиційної діяльності в машинобудуванні можливо проаналізувати по статичним показникам конкурентоспроможності та ресурсозбереження. В даній роботі також визначено та проаналізовано результати ефективності інвестиційної діяльності, отримані на основі динамічних і статичних оцінок конкурентоспроможності та ефективності виробництва. На основі вище зазначених показників проаналізовано фактори, що впливають на оцінювання ефективності інвестиційної діяльності підприємств машинобудування.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, ефективна діяльність, оцінка ефективності, машинобудівне підприємство.

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ МАШИНОСТРОЕНИЯ

Паньков О.Б.

На сегодняшний день развитие отечественных предприятий машиностроения напрямую зависит от оценки эффективности инвестиционной деятельности предприятий машиностроения. В научной литературе содержится значительный объем материалов посвященных оценке эффективности инвестиционной деятельности предприятий машиностроения, однако отсутствует методика осуществления вышеуказанного оценки, что является существенным недостатком. Поэтому в данной статье рассмотрено понятие оценки эффективности инвестиционной деятельности предприятий машиностроения на основе прогнозирования развития предприятия. Определены методические подходы, необходимые для осуществления оценки эффективности инвестиционной деятельности предприятия. Определено, что оценку эффективности инвестиционной деятельности в машиностроении возможно проанализировать по статическим показателям конкурентоспособности и ресурсосбережения. В данной работе также определены и проанализированы результаты эффективности инвестиционной деятельности, полученные на основе динамических и статических оценок конкурентоспособности и эффективности производства. На основе вышеуказанных показателей проанализированы факторы, влияющие на оценку эффективности инвестиционной деятельности предприятий машиностроения.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, эффективная деятельность, оценка эффективности, машиностроительное предприятие.

EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF INVESTMENT MACHINE BUILDING

Pankov A.

To date, the development of domestic machine building depends on the assessment of the investment performance engineering enterprises. In the scientific literature contains a significant amount of material devoted to assessing the investment performance engineering enterprises, but there is no method of implementation of the above-mentioned assessment, which is a significant drawback. Therefore, in this article the concept of evaluating the effectiveness of investment engineering enterprises based prediction of the enterprise. Defined as methodological approaches necessary for evaluating investment performance of the company. Determined that evaluate the effectiveness of investment in machinery to analyze possible static indicators of competitiveness and resource conservation. This paper also identified and analyzed the results of the investment performance derived from dynamic and static assessments of competitiveness and efficiency. Based on the above mentioned parameters analyzed the factors affecting the valuation of the investment performance engineering enterprises.

Keywords: investment, effective work, evaluation of performance engineering enterprise.

Постановка проблеми. Однієї з найбільш гострих проблем сучасної України залишається досягнення стабільного економічного зросту. Інвестиційні процеси відносяться до факторів, що оказують безпосередній вплив на динаміку економічного розвитку. Сучасні умови призвели до значного спаду в інвестиційній діяльності. Вихід з інвестиційної кризи можливий лише за умов докорінного реформування системи в цілому, аналізом показників, що впливають на ефективність інвестиційної діяльності підприємств машинобудування, а також розробкою методів забезпечення ефективності інвестиційної діяльності машинобудівної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В теорії економіки питання оцінки ефективності підприємств машинобудування досліджують такі вчені як: Бланк І.А., Ідрісова А.Б., Кузнецова О.А., Бреїл Р., Бріггема Ю., Розенберг Б., Роса С., Фостер Р., Шапір А., Шарп У. У роботах вище перелічених вчених розкрито поняття оцінки ефективності інвестиційної діяльності, критерії проведення такої оцінки та ін.

Мета статті. Дослідження методів оцінки ефективності інвестиційної діяльності на підприємствах машинобудування, розглянуто та проаналізовано за рахунок яких показників здійснюється оцінка ефективності інвестиційної діяльності підприємств машинобудування.

Виклад основних результатів дослідження. В умовах вільного ринку і гострої міжнародної конкуренції у промислових підприємств виникає об'єктивна потреба в нових методологічних підходах до формування ефективної інвестиційної діяльності, які дозволяють вибрати оптимальний напрямок діяльності, провести його аналітичну підготовку і сформулювати реальні програми і плани розвитку підприємств.

Успішна інвестиційна діяльність даної галузі є основою функціонування будь-якого підприємства. Помилки підприємств у здійсненні інвестиційної діяльності не тільки занадто дорого обходяться їм самим, але підсилюють безліч негативних економічних, політичних і соціальних процесів в суспільстві, несуть загрозу національній і світовій екологічній безпеці.

Основним фактором, що визначає активізацію інвестиційної діяльності в українському машинобудуванні, є зростання попиту товарних ринків машинобудівної продукції.

Оцінка ефективності інвестиційної діяльності є одним з важливих етапів у процесі управління реальними інвестиціями; від того, наскільки якісно виконана така оцінка, залежить правильність ухвалення остаточного рішення про прийнятність конкретного інвестиційного проекту для підприємства.

Цінність результатів оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів залежить, по-перше, від повноти і вірогідності вихідних даних, по-друге, від коректності методів, які використовуються при їхній обробці й аналізі [1, с. 550].

Оцінку ефективності інвестиційної діяльності в машинобудуванні можливо проаналізувати по статичним показникам конкурентоспроможності та ресурсозбереження із використанням користуванням методу лінійного масштабування, величини показників, використані в розрахунку, дані в середньорічному обчисленні за зазначені періоди (табл. 1).

Таблиця 1. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності в машинобудуванні з використанням статичних величин вихідних показників

Показник	2010-2013 рр.	2014-2016 рр.
Зведена оцінка ефективності по показникам виробництва та ресурсозбереження		
Виробництво машин та устаткування	0,60	0,63
Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	0,95	0,98
Виробництво транспортних засобів та устаткування	0,69	0,97
Зведена оцінка по показникам конкурентоспроможності		
Виробництво машин та устаткування	0,41	0,74
Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	0,89	0,91
Виробництво транспортних засобів та устаткування	0,86	0,56
Інтегральна оцінка ефективності		
Виробництво машин та устаткування	0,51	0,69
Виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	0,92	0,95
Виробництво транспортних засобів та устаткування	0,78	0,77

Найбільш висока ефективність впливу інвестиційного фактору на показники ефективності виробничої діяльності та конкурентоспроможність продукції в 2010-2013 рр. спостерігалася в електротехнічній промисловості і приладобудуванні. Для транспортного машинобудування також характерну висока ефективність, виміряна по даному набору параметрів, але в кінці розглянутого періоду істотно знизилася оцінка за параметрами конкурентоспроможності, що, незважаючи зростання ефективності за показниками продуктивності праці та ресурсозбереження, викликало зниження інтегральної оцінки.

У виробництві машин і устаткування в 2014-2016 рр. ефективність збільшилася як за показниками ефективності виробництва так і за показниками конкурентоспроможності [2].

Для оцінки ефективності інвестиційної діяльності по конкурентоспроможності продукції вітчизняного машинобудування застосовуються показники динаміки експорту і імпортозаміщення.

Для оцінки конкурентоспроможності в розрізі машинобудівних виробництв розраховані показники залежності від імпорту (частки внутрішнього ринку, заміщення зростаючого попиту, залежно від імпорту компонентів) і частки експорту в обсязі виробництва.

Для оцінки залежності від імпорту розраховуються в структурі попиту внутрішнього ринку на готову продукцію і імпорту в обсязі попиту на компоненти, необхідні для її виробництва.

Оцінка ефективності інвестиційної діяльності в машинобудуванні проведена за показниками ефективності виробництва. Кількісні показники розраховані для продуктивності праці, ресурсозбереження. Продуктивність праці розрахована по випуску продукції і витрат робочого часу, виміряного в людино-годинах. За цим показником галузі машинобудування суттєво випереджають інші галузі промисловості. Продуктивність праці збільшувалася протягом усього аналізованого періоду.

Зниження показника спостерігалось тільки в 2013 р в період різкого спаду попиту і виробництва. Найбільш високі темпи зростання продуктивності праці характерні для виробництва машин і устаткування. За цим показником галузь випереджає транспортне машинобудування, в якому на зведений показник найбільшою мірою впливає автомобілебудування. Це дозволяє зробити висновок про те, що складальні виробництва, за рахунок яких у 2010 роках в основному розвивалося автомобілебудування, не роблять істотного впливу на зростання продуктивності праці. Інвестиції, спрямовані на створення складальних виробництв, найменш ефективні за показником зростання продуктивності праці в машинобудуванні. У 2016 р приріст продуктивності праці склав у виробництві машин і устаткування 75%, в електротехнічній промисловості та приладобудуванні – 22%, в транспортному машинобудуванні – 52% [2].

Результати ефективності інвестиційної діяльності, отримані на основі динамічних і статичних оцінок конкурентоспроможності та ефективності виробництва, добре кореспондують з показником частки валової доданої вартості у випуску машинобудівної продукції (табл. 2).

**Таблиця 2. Частка валової доданої вартості у випуску в 2010-2016 рр.
(середньорічний показник), %**

Приладобудування	39
Авіакосмічне машинобудування	33
Виробництво машин та обладнання	33
Електротехнічне виробництво	29
Залізничне машинобудування	28
Автомобілебудування	16

Аналіз вище зазначених показників створюють передумови для інтенсивного росту обсягів виробництва в галузях машинобудування та забезпечують розвиток ефективності інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств. Ефективність інвестиційної діяльності підприємств машинобудування має свою методологію.

Методи, які використовуються в аналізі ефективності інвестиційної діяльності підприємства, можна підрозділити на дві групи:

- а) методи, що засновані на дисконтованих оцінках;
- б) методи, що засновано на облікових оцінках.

Метод розрахунку коефіцієнта ефективності інвестиції. Даний метод характеризується тим, що є неможливим дисконтування показників доходу, іншою характерною рисою, є те, що дохід = показнику чистого прибутку PN (балансовий прибуток за мінусом відрахувань у бюджет). Алгоритм розрахунку винятково простий, що і визначає широке використання цього показника на практиці: коефіцієнт ефективності інвестиції (ARR) розраховується розподілом середньорічного прибутку PN на середню величину інвестиції (коефіцієнт береться у відсотках). Середня величина інвестиції знаходиться розподілом вихідної суми капітальних вкладень на два, якщо передбачається, що після закінчення терміну реалізації аналізованого проекту всі капітальні витрати будуть списані; якщо допускається наявність залишкової чи ліквідаційної вартості (RV), то її оцінка повинна бути виключена. Даний показник порівнюється з коефіцієнтом рентабельності авансованого капіталу, що розраховується розподілом загального чистого прибутку підприємства на загальну суму засобів, авансованих у його діяльність (підсумок середнього нетто). Даний метод на сьогоднішній день є мало ефективним та має безліч вагомих недоліків, головним з яких є те, що даний метод не враховує тимчасовий складової грошових потоків. Зокрема, метод не робить розходження між проектами з однаковою сумою середньорічного прибутку, але сумою

прибутку, що варіює, по роках, а також між проектами, що мають однаковий середньорічний прибуток, але генеруючу протягом різної кількості років [3].

Висновки. Пріоритетними завданнями підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств машинобудування є: створення належно функціонуючого механізму забезпечення ефективної інвестиційної діяльності підприємств машинобудування; забезпечення доцільного фінансового аналізу підприємства та оцінка рівня інвестиційних ризиків; можливе покращення інвестиційного клімату та забезпечення інвестиційної привабливості за рахунок надання точної, об'єктивної та повної інформації всім суб'єктам інвестиційної діяльності (акціонерам, інвесторам, кредиторам) про фінансово-економічний стан підприємства; удосконалення системи бухгалтерського обліку за рахунок виконання функцій джерела формування економічних показників. Всі показники в сукупності забезпечують ефективну інвестиційну діяльність підприємства машинобудування, а тому їх дослідження та аналіз є на сьогоднішній день запорукою розвитку машинобудівної галузі в Україні.

1. Мельник Л. Г. Экономика предприятия / Л. Г. Мельник. – Сумы: «Университетская книга», 2003. – 550 с.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Инвестиционная стратегия предприятия [Электронный ресурс] / К. 2006. – Режим доступа <http://institutiones.com/download/books/942-investicionnayastrategiya-predpriyatiya.html>.

E-mail: pankov25@ukr.net